

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักเทศกิจ (กองนิติการและบังคับคดี โทร. ๐ ๒๕๖๕ ๕๑๐๕ ต่อ ๓๓๕๗ โทรสารต่อ ๓๓๕๖)

ที่ กท ๑๔๐๔/ ๒๕๖๐

วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕

เรื่อง แนวทางการปฏิบัติกรณีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและ
ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

เรียน ผู้อำนวยการเขต

พร้อมนี้ สำนักเทศกิจขอส่งสำเนาหนังสือสำนักงานกฎหมายและคดี ที่ กท ๐๔๐๕/๓๖๐๓
ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ ซึ่งปลัดกรุงเทพมหานครเห็นชอบตามหนังสือสำนักเทศกิจ ที่ กท ๑๔๐๔/๒๒๒๙
ลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ข้อพิจารณาเสนอแนะ ข้อ ๑. มาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ
และบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเทศกิจ สังกัดสำนักเทศกิจและฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขต

วิ น - น -

(นายศุภกฤต บุญจันทร์)
ผู้อำนวยการสำนักเทศกิจ

บันทึกข้อความ

ส.ก.ค. ๓๐
๑๕๐๐

ส.ก.ค. ๘46
๑๒๐

ส่วนราชการ สำนักงานกฎหมายและคดี (ส่วนวิชาการกฎหมายฯ โทร. ๐๒๒๒๑๖๘๕๘ หรือ โทร. ๑๕๑๑ โทรสาร ๐๒๒๒๔๓๐๐๔)

ที่ กท ๐๔๐๕/ ๓๕๐๓

วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง แนวทางการปฏิบัติกรณีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและ
ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

สำนักงานกฎหมายและคดี
กลับวันที่ ๓๐ มิ.ย. ๒๕๖๓
เวลา.....

ต้นเรื่อง สำนักเทศกิจ มีหนังสือ ที่ กท ๑๔๐๔/๒๒๒๔ ลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓
เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร เสนอแนวทางการปฏิบัติกรณีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วย
การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ซึ่งเห็นว่ากฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาด
และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง เป็นกฎหมายที่อยู่ในบังคับและเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่
ของเจ้าหน้าที่เทศกิจ ทั้งในส่วนสำนักเทศกิจ และฝ่ายเทศกิจสำนักงานเขต กรุงเทพมหานคร มาเป็นเวลาช้านาน
ตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ ด้วยสภาวะการณ์ของสังคม มีการเปลี่ยนแปลง และกรุงเทพมหานครเป็นมหานครที่เติบโตอย่างรวดเร็ว
เกิดปัญหาอุปสรรคมากมายต่อการปฏิบัติหน้าที่ จึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวไม่มีประสิทธิภาพ
และในบางกรณีต้องมีการตีความในการบังคับใช้ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติมีความเห็นทางกฎหมายที่หลากหลาย
ไม่สามารถหาข้อยุติในประเด็นปัญหาดังกล่าวได้ เป็นเหตุให้การดำเนินการรักษาความสะอาดและความเป็น
ระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมืองไม่ได้ผลเท่าที่ควร และมีกรณีข้อเท็จจริงที่กฎหมายไม่ได้บัญญัติไว้รวมถึงความชัดเจน
ของบทบัญญัติที่เป็นข้อโต้แย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติกับประชาชน

ข้อกฎหมาย

๑. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๒ ในประมวลกฎหมายนี้

(๔) “ผู้เสียหาย” หมายความว่าบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง
รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา ๔, ๕ และ ๖

ฯลฯ

มาตรา ๓๗ คดีอาญาเลิกกันได้ ดังต่อไปนี้

(๔) ในคดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามค่าเปรียบเทียบ
ของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

มาตรา ๓๘ ความผิดตามอนุมาตรา (๒) (๓) และ (๔) แห่งมาตราก่อน ถ้าเจ้าพนักงานดังกล่าว
ในมาตรานั้นเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบดังนี้

(๑) ให้กำหนดค่าปรับซึ่งผู้ต้องหาจะพึงชำระ ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมตามนั้น
เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เจ้าหน้าที่กำหนดให้ภายในเวลาอันสมควรแต่ไม่เกินสิบห้าวันแล้ว
คดีนั้นเป็นอันเสร็จเด็ดขาด

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้ว ไม่ชำระเงินค่าปรับภายใน
เวลากำหนดในวรรคก่อน ให้ดำเนินคดีต่อไป

(๒) ในคดีมีค่าทดแทน ถ้าผู้เสียหายและผู้ต้องหายินยอมให้เปรียบเทียบ ให้เจ้าหน้าที่กะจำนวน
ตามที่เห็นควรหรือตามที่คู่ความตกลงกัน

มาตรา ๓๙...

มาตรา ๓๙ สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับไป ดังต่อไปนี้

(๓) เมื่อคดีเลิกกันตามมาตรา ๓๗

ฯลฯ

มาตรา ๖๖ เหตุที่จะออกหมายจับได้มีดังต่อไปนี้

(๒) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่า จะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น

ฯลฯ

มาตรา ๗๘ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ใดโดยไม่มีหมายจับหรือคำสั่งของศาลนั้นไม่ได้ เว้นแต่

(๑) เมื่อบุคคลนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้าดังได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๐

(๒) เมื่อพบบุคคลอันควรสงสัยว่าผู้นั้นน่าจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่น โดยมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสามารถใช้ในการกระทำความผิด

(๓) เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับบุคคลนั้น ตามมาตรา ๖๖ (๒) แต่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ไม่อาจขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลนั้นได้

(๔) เป็นการจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนีในระหว่างถูกปล่อยตัวชั่วคราว ตามมาตรา ๑๑๗

ฯลฯ

มาตรา ๘๐ ที่เรียกว่าความผิดซึ่งหน้านั้น ได้แก่ความผิดซึ่งเห็นกำลังกระทำหรือพบในอาการใด ซึ่งแทบจะไม่มีโอกาสสงสัยเลยว่าเขาได้กระทำความผิดมาแล้วสด ๆ

อย่างไรก็ดี ความผิดอาญาดังระบุไว้ในบัญชีท้ายประมวลกฎหมายนี้ ให้ถือว่าความผิดนั้น เป็นความผิดซึ่งหน้าในกรณี ดังนี้

(๑) เมื่อบุคคลหนึ่งถูกไล่จับตั้งผู้กระทำโดยมีเสียงร้องเอะอะ

(๒) เมื่อพบบุคคลหนึ่งแทบจะทันทีทันใดหลังจากกระทำความผิดในถิ่นแถวใกล้เคียงกับที่เกิดเหตุ นั้น และมีสิ่งของที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือมีเครื่องมือ อาวุธ หรือวัตถุอย่างอื่นอันสันนิษฐานได้ว่าใช้ในการกระทำความผิด หรือมีร่องรอยพิรุณเห็นประจักษ์ที่เสื้อผ้าหรือเนื้อตัวของผู้นั้น

ฯลฯ

๒. พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๔๔ นอกจากอำนาจหน้าที่ที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น และพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) โฆษณาให้ประชาชนได้ทราบถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

(๒) สอดส่องและกวดขันไม่ให้มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้โดยเคร่งครัด

(๓) ตักเตือนผู้กระทำความผิดหรือสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขหรือขจัดความสกปรก หรือความไม่เป็นระเบียบหรือความไม่เรียบร้อยให้หมดไป

(๔) จับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งไม่เชื่อฟังคำสั่งตักเตือนและดำเนินคดีตามพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

มาตรา ๔๖ ในกรณีที่ได้จับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งให้ผู้กระทำความผิดจัดการลบ ล้าง กวาด เก็บ ตกแต่ง ปรับปรุงสิ่งที่เป็นความผิดมิให้ปรากฏอีกต่อไป ภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้กระทำความผิดยินยอมปฏิบัติตาม ให้คดีเป็นอันเลิกกัน ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ปฏิบัติตาม พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมหรือมอบหมายให้ผู้อื่นจับทำให้เกิดความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย และให้ผู้กระทำความผิดชดใช้ค่าใช้จ่ายในการเข้าจับกุมความสะอาดหรือความเป็นระเบียบเรียบร้อย ตามที่ได้ใช้จ่ายไปจริงให้แก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น แต่การชดใช้ค่าใช้จ่ายไม่ลบล้างการกระทำความผิด หรือระงับการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด

ฯลฯ

มาตรา ๔๘ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้งและพนักงานสอบสวน มีอำนาจเปรียบเทียบได้ เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบ ภายในสิบห้าวันแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบหรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระค่าปรับภายในเวลาดังกล่าว ให้ดำเนินคดีเพื่อฟ้องร้องต่อไป

ค่าปรับที่ได้จากการเปรียบเทียบตามวรรคหนึ่ง ให้แบ่งแก่ผู้แจ้งตามมาตรา ๕๑ กึ่งหนึ่ง และพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงานจราจร หรือตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมการจราจร ผู้จับกุมอีกกึ่งหนึ่ง

ฯลฯ

มาตรา ๕๐ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดนั้นพร้อมด้วยยานพาหนะ เครื่องมือ และสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิด เพื่อดำเนินการตามกฎหมายได้

ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่แสดงบัตรประจำตัวเมื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องร้องขอ

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา ๕๑ ในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ประชาชนผู้พบเห็นอาจแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยไม่ชักช้า และให้ถือว่าประชาชนผู้พบเห็นการกระทำความผิดดังกล่าว เป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ฯลฯ

ข้อเท็จจริง

๑. กลุ่มงานนิติการ กองนิติการและบังคับคดี สำนักเทศกิจ ได้รวบรวมประเด็นปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และได้มีความเห็นในประเด็นปัญหาดังกล่าวเพื่อให้การปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่และเจ้าหน้าที่เทศกิจ สังกัดสำนักงานเขตเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑ อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เทศกิจ อันมิใช่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๐

๑.๒ การจับกุมของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

๑.๓ การเปรียบเทียบปรับตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายตามความในมาตรา ๓๔ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือไม่

๒. สำนักเทศกิจ ได้พิจารณาประเด็นปัญหาดังกล่าวแล้วมีความเห็นเพื่อกำหนดเป็นแนวทางการปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนี้

๒.๑ การจับกุมของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื่องจากการจับเป็นมาตรการทางอาญาที่กระทบ ต่อสิทธิ เสรีภาพของประชาชนผู้ถูกจับ ดังนั้น จึงมีการบัญญัติกฎหมายโดยจำกัดขอบเขตของการใช้อำนาจจับไว้อย่างเคร่งครัดและต้องใช้ด้วยความระมัดระวังและเท่าที่จำเป็นแก่พฤติการณ์ ซึ่งตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจับไว้ในมาตรา ๔๔ (๔) และมาตรา ๕๐ ในกรณีที่มีการกระทำความผิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด นั้น พร้อมด้วยยานพาหนะ เครื่องมือ และสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อดำเนินการตามกฎหมายได้ ดังนั้น การจับกุมตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ต้องเป็นการกระทำผิดซึ่งหน้า โดยผู้กระทำความผิดนั้นไม่เชื่อฟังคำสั่งเตือนของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งจากประชาชนและได้มีหนังสือเชิญผู้กระทำความผิดมาพบ ณ ที่ทำการ เมื่อผู้กระทำความผิดมาพบและให้การรับสารภาพว่าได้กระทำความผิด แม้พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้ดำเนินการจัดทำบันทึกการจับกุมและแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้กระทำความผิดทราบก็ตาม พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นมิใช่ผู้จับกุมโดยชอบด้วยกฎหมาย อันมีสิทธิที่จะได้รับเงินส่วนแบ่งได้จากการเปรียบเทียบในฐานะผู้จับกุมอีกทั้งหนึ่ง ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยเทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๖๒๐๘/๒๕๕๐ (ประชุมใหญ่) ที่วางหลักในเรื่องของการจับไว้ ซึ่งการที่ผู้ต้องหาห้ามอบตัวต่อพนักงานสอบสวนและพนักงานสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ต้องหาทราบเท่านั้น ยังถือไม่ได้ว่าการดำเนินการดังกล่าวของพนักงานสอบสวนเป็นการจับตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใด

๒.๒ การเปรียบเทียบปรับตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายตามความในมาตรา ๓๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือไม่ เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๕๑ ได้วางหลักว่า “ในกรณีที่มีผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ประชาชนผู้พบเห็นอาจแจ้งความต่อพนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อให้พนักงานสอบสวน เจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยไม่ชักช้า และให้ถือว่าประชาชนผู้พบเห็นการกระทำความผิดดังกล่าวเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๓๗ บัญญัติว่าคดีอาญาเลิกกันได้ต่อไป (๔) ในคดีซึ่งเปรียบเทียบได้ตามกฎหมายอื่น เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระค่าปรับตามคำเปรียบเทียบของพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว และมาตรา ๓๔ สิทธินำคดีอาญา มาฟ้องย่อมระงับไปดังต่อไปนี้ (๓) เมื่อคดีเลิกกันตามมาตรา ๓๗ เมื่อพิจารณาในประเด็นเบื้องต้นแล้วเห็นว่า ตามมาตรา ๔๘ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

กำหนด...

กำหนดให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือผู้ซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่งตั้ง และพนักงานสอบสวนมีอำนาจเปรียบเทียบ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัติดังกล่าว และคดีอาญาเล็กน้อย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับตามที่เปรียบเทียบภายในสิบห้าวันแล้ว โดยพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ นี้ ไม่ได้กำหนดวิธีการเปรียบเทียบปรับไว้เป็นการเฉพาะ และมีไม่มีข้อยกเว้นที่กำหนดให้การเปรียบเทียบปรับอาจกระทำได้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของผู้เสียหาย กรณีจึงต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๘ อันได้วางหลักบทบัญญัติทั่วไป ที่ได้กำหนดวิธีการเปรียบเทียบปรับไว้ว่า ความผิดตามอนุมาตรา (๒) (๓) และ (๔) แห่งมาตราก่อน ถ้าเจ้าพนักงานดังกล่าว ในมาตรานั้นเห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรได้รับโทษถึงจำคุก ให้มีอำนาจเปรียบเทียบ ดังนี้ (๑) เมื่อได้กำหนดค่าปรับซึ่งผู้ต้องหาจะพึงชำระ ถ้าผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมตามนั้น และผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เจ้าหน้าที่กำหนดให้ภายในเวลาอันสมควรแต่ไม่เกินสิบห้าวันแล้ว คดีนั้นเป็นอันเสร็จเด็ดขาด ดังนั้น ประชาชนผู้พบเห็นการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง และได้แจ้งความนำจับต่อพนักงานสอบสวน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินคดี จึงมีฐานะเป็นผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามความในมาตรา ๕๑ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ และเมื่อผู้มีอำนาจเปรียบเทียบคดีใช้ดุลพินิจพิจารณาโดยคำนึงถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำความผิด ความหนักเบาแห่งข้อหา และฐานะของผู้ต้องหา เป็นสำคัญแล้วกำหนดค่าปรับที่ผู้ต้องหาพึงชำระ แต่ผู้เสียหายไม่ยินยอมให้เปรียบเทียบ จึงไม่อาจจะทำการเปรียบเทียบปรับให้เป็นไปโดยชอบได้ จึงต้องนำส่งคดีอาญาดังกล่าวให้พนักงานสอบสวน ดำเนินคดีต่อไปโดยผู้เสียหายหามีอำนาจบังคับให้ผู้เปรียบเทียบ กำหนดค่าปรับใหม่ตามอำเภอใจได้ไม่ (เทียบเคียงหนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๑๗/๘๖๘๑ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๔ เรื่อง ทาริอการเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และบทความ “อำนาจการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมายพิเศษ กับอำนาจการเปรียบเทียบปรับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” โดยนายวิรัช จีระแพทย์ ข้าราชการบำนาญพิทยสภา ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๑๔๐ มีนาคม ๒๕๕๔ และ “หลักและวิธีปฏิบัติในการเปรียบเทียบคดีอาญา” หน้า ๑๐๑, <https://๒www.me/๖G๔Pr>)

ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ความเห็นทางกฎหมายที่มีความหลากหลาย เป็นที่ยุติ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยความถูกต้อง มีความชัดเจนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง จึงเห็นควรกำหนดให้ความเห็นในประเด็นปัญหาดังกล่าวเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเทคนิค สังกัดสำนักเทคนิคและฝ่ายเทคนิค สำนักงานเขต

ข้อพิจารณาและเสนอแนะ สำนักงานกฎหมายและคดีพิจารณาแล้วมีความเห็นในประเด็นข้อกฎหมายที่สำนักเทคนิคเห็นควรกำหนดให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเทคนิค สังกัดสำนักเทคนิคและฝ่ายเทคนิค สำนักงานเขต ดังนี้

๑. การจับกุมของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการจับไว้ในมาตรา ๔๔ (๔) และมาตรา ๕๐ กล่าวคือ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจหน้าที่ ตักเตือนผู้กระทำความผิดหรือสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไขหรือขจัดความสกปรก

หรือ...

หรือความไม่เป็นระเบียบหรือความไม่เรียบร้อยให้หมดไป และจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งไม่เชื่อฟังคำตักเตือนและดำเนินคดีตามพระราชบัญญัตินี้ และในกรณีที่มีการกระทำความผิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ต้องสงสัยว่ากระทำความผิด นั้น พร้อมด้วยยานพาหนะ เครื่องมือ และสิ่งของที่ใช้ในการกระทำความผิดเพื่อดำเนินการตามกฎหมายได้ ดังนั้น การจับกุมจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนและวิธีการตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๔ (๔) และมาตรา ๕๐ อย่างเคร่งครัด กล่าวคือ จะต้องเป็นการกระทำความผิดซึ่งหน้า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๐ วรรคหนึ่ง ซึ่งเจ้าพนักงานผู้จับกุมต้องเป็นผู้เห็นการกระทำความผิดนั้นเอง และผู้กระทำความผิดนั้นไม่เชื่อฟังคำตักเตือนของเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนกรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งจากประชาชนและได้มีหนังสือเชิญผู้กระทำความผิดมาพบ ณ ที่ทำการ เมื่อผู้กระทำความผิดมาพบและให้การรับสารภาพว่าได้กระทำความผิด แม้พนักงานเจ้าหน้าที่จะได้ดำเนินการจัดทำบันทึกการจับกุมและแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้กระทำความผิดทราบก็ตาม ยังถือไม่ได้ว่าบุคคลนั้นถูกจับเพราะยังไม่มี การออกหมายจับและไม่เข้าข้อยกเว้นความผิดซึ่งหน้า ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๐ วรรคหนึ่ง ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการจัดทำบันทึกการจับกุมและแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้กระทำความผิดทราบจึงมิใช่ผู้จับกุมโดยชอบด้วยกฎหมาย อันมีสิทธิที่จะได้รับเงินส่วนแบ่งได้จากการเปรียบเทียบในฐานะผู้จับกุมอีกกึ่งหนึ่ง ตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยเทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๘๔๕๘/๒๕๕๑ และคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๖๒๐๘/๒๕๕๐ (ประชุมใหญ่) ที่วางหลักในเรื่องของการจับไว้ ซึ่งการที่ผู้ต้องหาห้ามมอบตัวต่อพนักงานสอบสวนและพนักงานสอบสวนแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ต้องหาทราบเท่านั้น ยังถือไม่ได้ว่าการดำเนินการดังกล่าวของพนักงานสอบสวนเป็นการจับ ตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแต่อย่างใด จึงเห็นควรเห็นชอบแนวทางการปฏิบัติตามที่สำนักเทคนิคเสนอ

๒. การเปรียบเทียบปรับตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายตามความในมาตรา ๓๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือไม่ เห็นว่า ตามที่สำนักงานอัยการสูงสุด มีหนังสือ ที่ อส ๐๐๑๓๗/๘๒๘๑ ลงวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๔๔ เรื่อง ทาหรือการเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยสำนักงานอัยการสูงสุดได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๘ การเปรียบเทียบปรับจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายด้วย และบทความ “อำนาจการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมายพิเศษ กับอำนาจการเปรียบเทียบปรับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา” โดยนายวิรัช จีระแพทย์ ข้าราชการบัณฑิตยสภา ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๑๔๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ได้ให้ความเห็นไว้ว่า “ไม่ว่าจะเป็นการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมายพิเศษ โดยพนักงานเจ้าหน้าที่หรือการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมายทั่วไป โดยพนักงานสอบสวนหรือโดยนายตำรวจประจำท้องที่ตั้งแต่ตำแหน่งสารวัตรขึ้นไป หรือนายตำรวจชั้นสัญญาบัตรผู้ทำการในตำแหน่งนั้น ๆ ก็ตามต้องอยู่ภายใต้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๘ กล่าวคือ การกำหนดค่าปรับที่ผู้ต้องหาจะพึงชำระ ต้องให้ผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมตามจำนวนค่าปรับที่เจ้าหน้าที่กำหนดหรือในคดีมีค่าทดแทน ต้องให้ผู้เสียหายหรือผู้ต้องหา ยินยอมให้เปรียบเทียบด้วย” แต่อย่างไรก็ตาม ดร.เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์ ได้มีความเห็นเกี่ยวกับมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ ไว้ว่า เมื่อได้มีบทบัญญัติการเปรียบเทียบปรับไว้เป็นพิเศษโดยเฉพาะแล้ว จึงไม่ต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง (๑) มาใช้ด้วย ดังนั้น เมื่อมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕

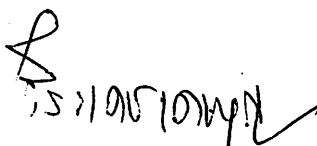
ไม่ได้...

ไม่ได้บัญญัติให้ผู้เสียหายต้องให้ความยินยอมด้วย พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายแต่อย่างใด การเปรียบเทียบปรับตามมาตรา ๔๘ แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายตามความในมาตรา ๓๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือไม่ นั้น ยังมีความเห็นในทางวิชาการเกี่ยวกับปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าวเป็นสองแนวทาง ทั้งนี้ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ความเห็นทางกฎหมายที่มีความหลากหลายเป็นที่ยุติ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยความถูกต้อง มีความชัดเจนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง จึงเห็นควรหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้ได้ข้อยุติและเป็นแนวทางการปฏิบัติต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

๑. เห็นชอบแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ ตามหนังสือสำนักเทศกิจ ที่ กท ๑๔๐๔/๒๒๒๙ ลงวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๓ ข้อพิจารณาและเสนอแนะ ข้อ ๑. เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเทศกิจ สังกัดสำนักเทศกิจและฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขต ตามที่สำนักงานเทศกิจเสนอ

๒. ให้สำนักเทศกิจ มีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในฐานะผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อหารือในประเด็นข้อกฎหมาย ตามข้อพิจารณาและเสนอแนะข้อ ๒. เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและบุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านเทศกิจ สังกัดสำนักเทศกิจและฝ่ายเทศกิจ สำนักงานเขต ต่อไป

(นายธีระเดช เดชบุญ)
ผู้อำนวยการสำนักงานกฎหมายและคดี
สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

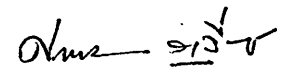
เรียน ป.กทม.

เพื่อโปรดพิจารณาเห็นชอบตามข้อ ๑ และกรณีการหารือในประเด็นข้อกฎหมายตามข้อพิจารณาและเสนอแนะข้อ ๒ เห็นควรให้ สทท. ทบทวนการดำเนินการอีกครั้งว่า มีความจำเป็นหรือไม่ อย่างไร

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายธีระเดช เดชบุญ)
ผู้อำนวยการสำนักงานกฎหมายและคดี
สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร

- เห็นชอบในข้อ ๑ ตามที่ สทท. และ รป.กทม. เสนอ และให้ สทท. ทบทวนการดำเนินการในข้อ ๒ ตามที่ รป.กทม. เสนอ

(นางสีดาพราย ฐิตินันท์)
ปลัดกรุงเทพมหานคร
๕๖ ก.ต ๐.๓